

In dit nummer:

- 2 Religie, cultuur en samenleving
- 2 Europees migratie- en asielbeleid
- 3 Sport en gemeenschapsopbouw
- 3 Ethiek & financiële sector
- 4 UCSIA Leerstoel Paul Collier
- 4 Stipendia: Peter Losonczy
- 5 Brein en zelfverstaan
- 5 Theologische Academie
- 6 Leerkrachten islam en r.-k. godsdienst in gesprek
- 6 Heroïsch leiderschap
- 7 Kunst: Craigie Horsfield
- 7 Pelgrimage
- 7 Europese jeugdwerkloosheid
- 8 Binnenkort

UCSIA zet de jezuïtische traditie verder van betrokkenheid in universitair onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening in Vlaanderen en in de Antwerpse regio. UCSIA is complementair met en steunt de academische opdrachten van de Universiteit Antwerpen met een focus op problemen en thema's waarvoor een interdisciplinaire aanpak aangewezen is.

In deze nieuwsbrief vindt u de projecten terug die we in het tweede semester van 2010 tot stand brachten en plannen voor 2011. Uw intensieve deelname aan de workshops en studiedagen in de voorbije maanden overtuigen ons om verder activiteiten te plannen die u academische en professionele meerwaarde bieden!

Luc Braeckmans
Academisch onderdirecteur

Christiane Timmerman
Academisch directeur

SUMMER SEMINAR EN SCRIBANI-CONGRES

■ RELIGIE, CULTUUR EN SAMENLEVING

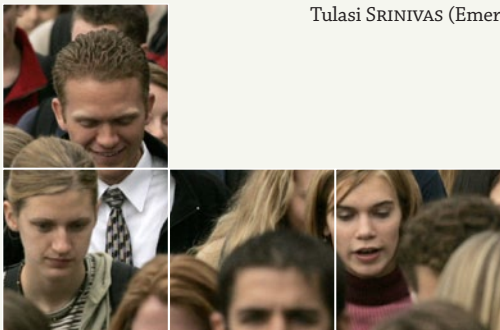
Van 26 tot 28 augustus 2010 vond een lustrumeditie plaats van het UCSIA Summer Seminar over religie, cultuur en samenleving.

UCSIA organiseerde van 2003 tot 2009 vijf edities. Telkens reflecteerde een internationale groep jonge academici en doctorale studenten gedurende een week over de onderlinge wisselwerking tussen religie, cultuur en maatschappij. De editie 2010 was korter en bracht een 15-tal alumni van vorige edities bijeen, geselecteerd op basis van een onderzoekspaper. Naast de vaste gastdocenten kwamen enkele nieuwe gastsprekers aan bod.

Het programma legt vanaf 2011 een grotere nadruk op de manier waarop religie en cultuur op elkaar inwerken in een globaliserende wereld en hoe hierdoor de internationale politieke, economische en sociale relaties veranderen.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

WERKTEN MEE: Peter BEYER (University of Ottawa), Jeremy CARRETTE (University of Kent), Jeffrey HAYNES (London Metropolitan University), Robert William HEFNER (Boston University), John HUTCHINSON (London School of Economics), David MARTIN (London School of Economics), Tulasi SRINIVAS (Emerson College).

■ EUROPEES MIGRATIE- EN ASIELBELEID

Op 9 en 10 september 2010 vond te Madrid de 4de Scribani-conferentie plaats in samenwerking met het Instituto Universitario de Estudios Sobre Migraciones (IEM) van de Universidad Pontificia Comillas Madrid / ICAI – ICADE.

Het Scribani-netwerk bestaat uit 18 onderzoeksgroepen en centra voor sociale actie in Europa die verbonden zijn met de jezuïeten. De conferentie evalueerde het ontluikende Europese beleid voor migratie en asiel dat uitgaat van een strenge controle van migratiestromen, aanmoediging van immigratie van hooggeschoolden, terugkeer van illegale migranten, ontwikkelingssamenwerking met de landen van oorsprong en respect voor de rechten van asielzoekers.

Ruim 20 jonge academici uit verschillende Europese universiteiten stelden hun onderzoek voor: vooral juristen, maar ook (post-)doctorale onderzoekers uit de disciplines demografie, filosofie en moraalstudies, politiek, economie, sociologie, interculturele studies en migratiestudies. Vier gerenommeerde academici leidden de hoofdthema's in: asielrecht, illegale migratie, legale migratie en co-ontwikkeling. De nieuwe documentaire 'Harvest of Loneliness' over de migratie tussen Mexico en de VS in de periode 1942 – 1964 sloot het congres af.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

WERKTEN MEE: Joaquín ARANGO VILA-BELDA (Complutense University of Madrid), Amelie F. CONSTANT (George Washington University, IZA Bonn), Guy S. GOODWIN-GILL (Oxford University), Patrick LOOBUYCK (Centrum Pieter Gillis, Universiteit Antwerpen), Javier DE LUCAS (University of Valencia), Rilke MAHIEU (CeMIS, Universiteit Antwerpen), Cathy MOLLOY (Jesuit Centre for Faith and Justice, Dublin), Johannes MÜLLER SJ (Institute for Social and Development Studies, Munich), Rubén G. RUMBAUT (University of California), Michael SCHÖPF SJ (Jesuit Refugee Service, Brussels), Oded STARK (Universities of Bonn, Klagenfurt, Tuebingen, Vienna, Warsaw), Christiane TIMMERMAN (CeMIS, Universiteit Antwerpen), Dirk VANHEULE (Universiteit Antwerpen).

INTERNATIONALE WORKSHOPS

■ SPORT EN GEMEENSCHAPSOPBOUW

Vond plaats van 14 tot 16 oktober 2010 in samenwerking met prof. dr. Stefan Kesenne, prof. dr. Marc Theeboom en prof. dr. Bart Vanreusel. Roland Renson, Sven Guldenpfennig, Cora Burnett en Wolfgang Maennig gaven publieke lezingen, op 16 oktober gevolgd door een paneldebat met academici, journalisten en een vertegenwoordiger van de Koninklijke Belgische Voetbalbond.

Sport als fair-play tussen amateurs is een 19de-eeuwse Angelsaksische uitvinding. Het principe van gelijke kansen was minder ingegeven door democratische overwegingen dan door de betrachtning de spanning van het spel op te drijven: gelijkheid aan de start maakt de uitslag minder voorspelbaar. De beroepssport ontstond in de arbeidersklasse als een nieuwe vorm van levensonderhoud. Pas in 1988 lieten de Olympische Spelen het principe van het amateurisme varen en ondertussen is sport uitgegroeid tot een wereldwijde industrie en showbusiness.

De maatschappij verwacht veel van sport, maar voor internationale vredesopbouw heeft ze vooral symbolische waarde zonder reëel politiek impact. Welke functies vervullen grote sportevenementen zoals het wereldkampioenschap voetbal in Zuid-Afrika (2010) in landen in ontwikkeling? Hoe beleeft de lokale gemeenschap de economische voorspoed die FIFA belooft? In het paneldebat kwam ook de Belgisch-Nederlandse kandidatuur voor de wereldbeker voetbal 2018 aan bod.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

WERKTEN MEE: Jens Sejer ANDERSEN (Play the Game), Hans BRUYNINCKX (HIVA, K.U.Leuven), Cora BURNETT (Universiteit van Johannesburg), Fred COALTER (University of Stirling), Alain COURTOIS (KBVB), Richard GIULIANOTTI (Durham University), Sven GULDENPFENNIG (Technische Universiteit Berlijn), Frank HENDRICKX (K.U.Leuven), Stefan KESENNE (Universiteit Antwerpen), Wolfgang MAENNIG (Universiteit van Hamburg), Johnny MAESCHALK (Vrije Universiteit Brussel), Marc MERCY (sportjournalist), Roland RENSON (emeritus K.U.Leuven), Jim PARRY (University of Leeds), Bettina RULOFS (Deutsche Sporthochschule Köln), Jo SWINNEN (K.U.Leuven), Marc THEEBOOM (Vrije Universiteit Brussel), Yves VANDEN AUWEELE (K.U.Leuven), Hans VANDEWEGHE (sportjournalist), Bart VANREUSEL (K.U.Leuven).

■ ETHIEK & FINANCIËLE SECTOR

Vond plaats van 1 tot 3 december 2010 in samenwerking met prof. dr. Luc Van Liedekerke, prof. dr. Marc Deloof en prof. dr. Helma De Smedt. Op 1 december was er een publieke lezing door Catherine Cowley ra (Heythrop College, London).

Een goed uitgebouwde financiële sector is essentieel voor groei en welzijn. Maar de financiële crisis toonde aan dat de sector de teugels kan verliezen. Betere regulering is ongetwijfeld nodig, maar zijn financiële instellingen en hun medewerkers ook doordrongen van hoogstaande morele waarden? Welke gevolgen heeft de wereldwijde financiële crisis voor integriteit en vertrouwen in de banksector? Kunnen de traditionele banken lessen trekken uit het coöperatief bankieren, microfinanciering of islamitisch bankieren? Wat kan 'sociaal verantwoord investeren' betekenen voor banken en andere financiële instellingen?

Winststreven en eigenbelang blijven nuttige prikkels. Maar leiden ze ook tot voldoende aandacht voor het algemeen belang, een juiste inschatting van alle risico's, respect voor normen en waarden?

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

WERKTEN MEE: John R. BOATRIGHT (Loyola University Chicago), Etienne DE CALLATAÏ (Bank De Groef), Catherine COWLEY RA (Heythrop College), Marcia DE WACHTER (Nationale Bank van België), Wim FONTEYNE (IMF), Herman HENDRICKX (Financieel Forum Antwerpen), Daan KILLEMAES (Trends), Kees KOEDIJK (Universiteit van Tilburg), Robert LENSINK (universiteiten van Groningen en Wageningen), Volker NIENHAUS (universiteiten van Trier, Bochum en Marburg), Johan VAN OVERTVELDT (Trends), Michel VERMAERKE (Febelfin).

LEERSTOELN EN STIPENDIA

■ UCSIA LEERSTOEL

Op 15 en 16 november 2010 verzorgde prof. dr. Paul COLLIER een publieke lezing, een masterclass en een doctoraal seminarie. Hij is directeur van het Centre for the Study of African Economies (Universiteit van Oxford). Door zijn wetenschappelijk werk verwierf hij een grote invloed in de Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds en bij vele regeringen. Het publiek kent hem door zijn boek *Eén miljard achterblijvers. Waarom de armste landen steeds verder achterop raken en wat wij daaraan kunnen doen*. Ook meer recente boeken, *Wars, Guns and Votes* en *The Plundered Planet* tonen een originele kijk op ontwikkeling die beproefde denkbeelden verlaat. Collier steunt op econometrisch onderbouwd wetenschappelijk onderzoek met een team van wetenschappers uit verschillende disciplines.

Een paneldebat leerde wat zijn visie voor het ontwikkelingsbeleid in België kan betekenen. Robrecht Renard, voorzitter van het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer van de Universiteit Antwerpen modereerde het gesprek tussen Paul Collier en Nadia Molenaers (IOB), Bogdan Vanden Berghe (11.11.11), Renier Nijskens (ambassadeur, FOD Buitenlandse zaken) en John Vandaele (MO*Magazine).

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

■ STIPENDIA

Prof. dr. Peter LOSONCZI (Centre for Intercultural Studies, University of West Hungary) voerde een onderzoeksproject uit getiteld 'Van een archimedisch pluralisme naar een onderhandeld pluralisme: de relevantie van de Indische visies op pluralisme voor een reconceptualisering van de Europese context – Een studie vanuit het werk van Bilgrami'. Zijn promotor was prof. dr. Walter Van Herck en op 7 december 2010 vergeleek Losonczi India met Europa als postseculiere democratie.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

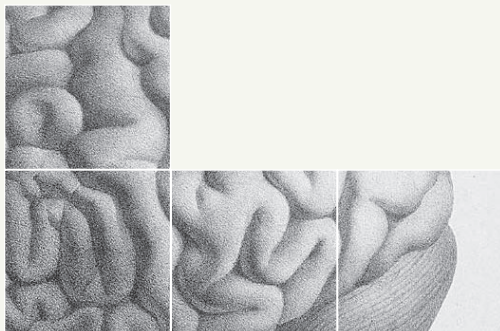

LEZINGENREEKSEN

■ BREIN EN ZELFVERSTAAN

In het najaar vonden in deze reeks volgende lezingen over geavanceerde neurowetenschappen plaats:

- ▶ op 7 oktober 2010 wees Audrey VANHAUDENHUYSE (Universiteit van Luik) op het ethisch belang van onderzoek over coma, vegetatieve staat of locked-in syndroom. Patiënten tonen in onverwachte gevallen nog een betekenisvolle mate van besef of bewustzijn. Filosoof Tim BAYNE (Universiteit van Oxford) stelde zich vragen bij de definitie van bewustzijn en de manier om het via enkelvoudige beeldsignalen te meten.
- ▶ op 13 oktober 2010 stelden Kevin O'REGAN (Universiteit René Descartes) en Helena DE PREESTER (Hogeschool Gent) verrassende inzichten in het bewustzijn van lichamelijke voor. De sensorimotorwetten verklaren bijvoorbeeld waarom we een manuele aanraking niet in onze hersenen voelen maar op de hand zelf. Ze verklaren illusies zoals de *rubberen hand* of buitenlichamelijke ervaringen. Door sensorsubstitutie *kijken* we via de oren of de huid.
- ▶ op 27 oktober 2010 discussieerden John-Dylan HAYNES (Bernstein Centre for Computational Neuroscience, Berlijn) en Joachim LEILICH (Universiteit Antwerpen) over de vrije wil. Uit het Libet-experiment blijkt dat mensen 'motorisch' kiezen en zich pas later bewust zijn van de gemaakte keuze. Maar volstaan dergelijke eenvoudige proeven om de notie van menselijke vrije wil onderuit te halen?

- ▶ op 17 november 2010 verklaarden Corrado SINIGAGLIA (Universiteit van Milaan) en Bence NANAY (Universiteit Antwerpen) het *spiegelmechanisme*. De perceptie én de uitvoering van een handeling gaan gepaard met een apart neurologisch proces dat wel in dezelfde hersengebieden plaatsvindt. We leren door zelf een bepaalde handeling uit te voeren of door ze bij een ander te observeren. Een natuurlijk biologisch mechanisme maakt sociale cognitie en interactie mogelijk.
- ▶ op 25 november 2010 wisselden Dirk DE RIDDER (Brain Research Centre Antwerp for Innovative and Interdisciplinary Neuromodulation) en Walter VAN HERCK (Universiteit Antwerpen) van gedachten. Creëren de hersenen God naar gelijkenis van de mens door de werking van de spiegelneuronen? Ontstaat het godgevoel als *fantom* wanneer mensen dit zelfbesef gewild of ongewild onderdrukken? Of is dit een te simpele omschrijving van religie en geloof? Bestaat de essentie van religie uit het geloof in bovennatuurlijke wezens, of veeleer uit orthopraxie en religieuze ervaring?

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

■ THEOLOGISCHE ACADEMIE i.s.m. KVHU

Op 20 december 2010 gaf Monseigneur André Leonard een lezing over de uitdagingen van het ambt van aartsbisschop.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

STUDIEDAGEN, SEMINARIES EN CONGRESSEN

LEERKRACHTEN ISLAM EN R.-K. GODSDIENST IN GESPREK

Op 8 november 2010 zorgden de onderwijsinspecteurs samen met 350 leerkrachten voor een primeur: de eerste gemeenschappelijke studiedag van leerkrachten rooms-katholieke godsdienst en leerkrachten islam over de opdracht van het confessionele vak in onze diverse samenleving.

De leerprogramma's schrijven een kennismaking met de 'andere' religie voor en in het officieel onderwijs zijn deze leerkrachten collega's op de werkvloer. De religieuze diversiteit en herkomst in de klas maken een grondige kennis van de andere religieuze en culturele groepen in de klas noodzakelijk.

De leerkrachten wisselden in werkgroepen van gedachten: wat leert het schoolvak over de religieuze kalender en hoogdagen in beide religies? Welke bronnen, citaten en impulsen kunnen jongeren inleiden in de andere religie? Welke gemeenschappelijke waarden vormen de wortels van de geloofstradities? Hoe leren jongeren omgaan met teksttradities? Op welke manier kunnen leerkrachten uit beide religies gemeenschappelijke lessen voorbereiden?

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

WERKTEN MEE: de gastsprekers Bert ROEBBEN (Universiteit van Dortmund), Johan MEULEMAN (CeMIS, Universiteit Antwerpen), Gé SPEELMAN (Theologische Universiteit Kampen), Sergio SCATOLINI (Groep T, Leuven) en de onderwijsinspecteurs Malik AL ASMAR, Ahmed AZZOUC, Omer BERKTAS, Mohamed CHATOUANI, Jacques MICHELSENS, Ronald SLEDESENS en Jos VAN ROMPAY en alle leerkrachten die meewerkten aan de voorbereiding van de workshops.

HEROÏSCH LEIDERSCHAP

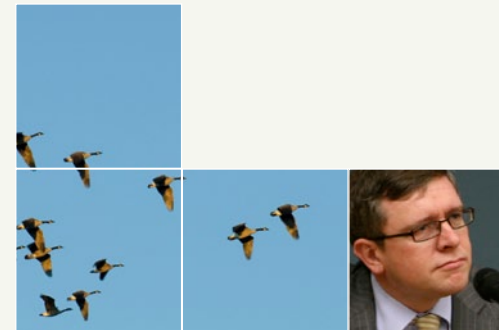
Op 20 november 2010 vond de tweede conferentie plaats i.s.m. de Federatie van oudleerlingenbonden van de Vlaamse jezuïetencolleges en de Vlaamse koepel van jezuïetencolleges. Ze bracht 400 deelnemers bijeen uit de zakenwereld en het secundair onderwijs rond het thema 'heroïsch leiderschap'.

Chris LOWNEY, voormalig directeur van JP Morgan, vatte de principes voor leiderschap in het moderne zakenleven samen: zelfbewustzijn, vindingrijkheid, heroïsme en liefde. Hij ontleende ze aan de ignatiaanse spiritualiteit en de werken van de Sociëteit van Jezus.

Hans GEYBELS, verantwoordelijke communicatie bij de Vlaamse jezuïeten, bracht andere getuigen in een panelgesprek bijeen:

- Mark ROTSAERT SJ, die terugkeek op zijn tienjarig voorzitterschap van de Conferentie van Europese SJ-Provinciaals;
- Joost VAN ROOST, directeur van ExxonMobil Benelux;
- Geert DEVOS, pedagoog aan de Universiteit Gent;
- Rik TORFS, politicus en hoogleraar.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

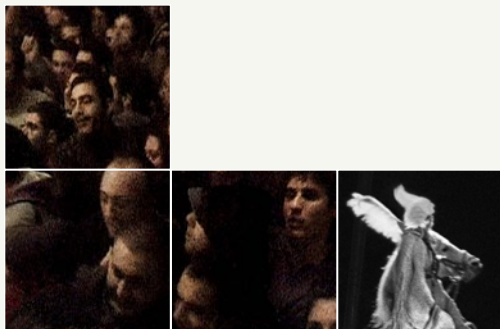

STUDIEDAGEN, SEMINARIES EN CONGRESSEN

■ KUNST

Op 20 oktober en 8 december 2010 gaf kunstfotograaf Craigie HORSFIELD lezingen en begeleidde hij workshops met studenten kunst en kunstfilosofie. UCSIA organiseert deze activiteiten in samenwerking met Arthur Cools (kunstfilosofie AUHA), de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (Artesis), Sint Lucas Antwerpen (Karel de Grote-Hogeschool) en het Museum voor hedendaagse kunst Antwerpen (M HKA). Horsfield meent dat kunst zich radicaal in de gemeenschap moet engageren. Er is pas kunst door de dialoog met en erkenning van de toeschouwer. De kunstenaar wisselde hierover van gedachten met kunstsocioloog Pascal Gielen (Rijksuniversiteit van Groningen), kunsthistoricus Hans de Wolf (VUB) en kunstwetenschapper Joris Capenberghs.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

■ PELGRIMAGE

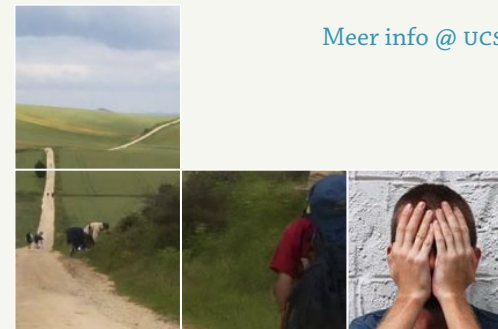
Op 25 november 2010 vond een lezing plaats als aanloop naar een workshop in 2011 over pelgrimage. Peter-Jan MARGRY (Meertens Instituut, Amsterdam) analyseerde de moderne instrumentalisering van het pelgrimsritueel door de politiek, de Europese Unie, de christelijke kerken en individuele pelgrims. Cristina SÁNCHEZ-CARRETERO stelde de eerste resultaten voor van een onderzoeksproject over de beweegredenen en effecten van de 'camino' tussen Santiago en Fisterra.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

■ DE STRIJD TEGEN DE JEUGDWERKLOOSHEID

UCSIA organiseerde op 12 oktober te Brussel een paneldebat samen met het Europees bureau van de jezuïetengemeenschap bij Europa (OCIFE). Een panel gemodereerd door François Vandamme (FOD Werkgelegenheid, Europacollege) onderzocht of de Europese beleidsideeën (Europa 2020) volstaan om de jongeren meer kansen op de arbeidsmarkt te geven.

[Meer info @ UCSIA-archief](#)

BINNENKORT

■ **Onderwijs en ouderlijk gezag**

Lezing op 10 februari 2011 door Frank Furedi (Universiteit van Kent)

■ **Cultuuroverdracht en onderwijs in een multiculturele context**

Pedagogische studiedag op 11 februari 2011 i.s.m. Xaveriuscollege Borgerhout – viering 75 jaar

■ **Ontsluitende zorg. De toekomst van het pastorale beroep**

Studiedag op 17 februari 2011 i.s.m. Pastorale Dienst Universiteit Antwerpen, DNGW-Caritas Antwerpen en Kerk onder Stroom

■ **Leerstoel UCSIA-IJS/UA joods-christelijke verhoudingen**

Lezingen door Elisheva Carlebach (Columbia University, New York) over bekeerlingen in het vroegmoderne Europa (17 februari 2011) en – met Louis Caruana sj – het tijdsbeeld van joden en christenen (22 februari 2011)

■ **De filosofische kenmerken van het confucianisme: universalistisch of niet?**

UCSIA-scholarship lezing door Xianlong Zhang (Peking University), 17 maart 2011

■ **De intellectueel in de publieke ruimte**

Internationale workshop en publieke lezing door Craig Calhoun (New York University), 23 tot 25 maart 2011

■ **Verantwoordelijk leiderschap. Leerstoel Jef Van Gerwen SJ**

Lezing over 'Verantwoordelijk leiderschap' door Thomas Maak of Nicola Pless (ESADE Business School) i.s.m. Antwerp Management School, voorjaar 2011

■ **Communiceren over klimaatverandering**

Lezingenreeks: 5 mei, 26 mei, 9 juni 2011

■ **Tienerzwangerschappen en de omkadering van tienerouders**

Lezingen door Marjolijn De Wilde (Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck) en Willy Cockx (Centrum voor Integrale Gezinszorg De Merode) gevolgd door een paneldebat op 12 mei 2011

■ **Pelgrimage in het hedendaagse pluralistische Europa**

Internationale workshop en publieke lezing door Simon Coleman (Universiteit van Sussex), 19 en 20 mei 2011

